

Pécsi Ítéltábla

Gf.IV.40.005/2025/12. szám

A felperes:

felperes (cím1)

A felperes képviselője:

Oppenheim Ügyvédi Iroda (ügyintézők: dr. Mucsányi Zoltán László ügyvéd és dr. Gass István ügyvéd; cím2)

Az alperes:

alperes "f.a." (cím3)

Az alperes képviselője:

Dr. Orsós Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Orsós Ferenc ügyvéd; cím4)

Dr. J. Nagy Viktória Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. J. Nagy Viktória ügyvéd; cím5)

Dr. Mohai Máté István ügyvéd (cím6)

A fellebbezést benyújtó felek:

felperes (531. sorszám alatt)

alperes (Gf.5. sorszám alatt csatlakozó fellebbezés)

A per tárgya:

vállalkozási szerződésből eredő igény megfizetése

Az elsőfokú bíróság:

Zalaegerszegi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

10.G.40.044/2016/527.

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – fellebbezett részében – részben megváltoztatja, a felperes fizetésre kötelezését mellőzi, és kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 210.654.601 (kettőszáztízmillió-hatszázötvennégyezer-hatszázegy) forintot és ennek 2016. január 1. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat nyolc százalékponttal növelt mértékű késedelmi kamatát.

A keresetet és a viszontkeresetet ezt meghaladóan tekinti elutasítottnak.

Az alperes által a felperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 78.113.050 (hetvennyolcmillió-száztizenháromezer-ötven) forintra felemeli.

Az alperes részéről az állam részére fizetendő elsőfokú illeték összegét 1.067.325 (egymillió-hatvanhétezer-háromszázhuszonöt) forintra felemeli.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 4.086.660 (négymillió-nyolcvanhatezer-hatszázhatvan) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak, az állami adó- és vámhatóság 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára az esedékesség napjáig 1.875.000 (egymillió-nyolcszázhetvenötezer) forint meg nem fizetett fellebbezési és 1.112.500 (egymillió-száztizenkettőezer-ötszáz) forint csatlakozó fellebbezési eljárási illetéket. Az esedékesség napja a jelen határozat meghozatalát követő 60. nap. Az illeték megfizetése során a közlemény rovatban a Pécsi Ítéltábla megnevezését, a jelen határozat ügyszámát, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát fel kell tüntetnie.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] Az elsőfokú bíróság a következő, a fellebbezés és a csatlakozó fellebbezés szempontjából releváns tényállást állapította meg:
- [2] A felek között közbeszerzési eljárást követően, 2015. január 10. napján kivitelezési szerződés jött létre a szerződés tárgyát képező szállodaépület, összekötő folyosó, fürdőépület végleges, használatbevételi engedély kiadására alkalmas állapotú kivitelezésére 300 napos teljesítési határidővel (2015. november 6.), nettó 2.980.022.622 forint átalányár kikötése mellett (I. szerződés). A szerződés alapján a kiviteli tervek elkészítése az alperes kötelezettsége volt, a terveket a felperesnek jóvá kellett hagynia, az alperes a kivitelezési munkákat csak jóváhagyott kivitelezési tervek alapján kezdhette meg. Késedelem esetére a felek 1.000.000 forint/naptári nap, maximum a nettó szerződéses ár 3%-a mértékű késedelmi kötbért kötöttek ki. Az I. szerződést 2015. december 8. napján a műszaki tartalom és az átalányár tekintetében módosították, a módosított átalányár 2.952.582.500 forint volt.
- [3] A felek 2015. december 17. napján – újabb közbeszerzési eljárást követően – a szálloda kivitelezéséhez kapcsolódóan további két kivitelezési szerződést kötöttek. A II. szerződés tárgya: gyógyfürdőfejlesztés és szálláshelybővítés kiegészítő beruházásainak kivitelezése kivitelezési szerződés keretében. A kikötött vállalkozói díj 12.129.476 forint + áfa, a befejezési határidő 2016. február 28. napja volt. A szerződés tartalmát a következő munkák képezték: szálloda konferenciaterem árnyékolástechnika, szálloda útfelújítás, T. utcai kicsatlakozás, parkoló dél-keleti sarok, gyengeáramú beléptető rendszer tartalmi változásai, parkvilágítás, fürdő kültéri csúszdaelem, T. utcai közműépítés, fürdő betápláló kábel többlet.
- [4] A 2015. december 17. napján létrejött másik, III. szerződés tárgya gyógyfürdőfejlesztés és szálláshelybővítés kiegészítő belsőépítészeti beruházásainak kivitelezése volt. A kikötött vállalkozói díj átalányárként nettó 58.316.650 forint, a befejezési határidő 2016. február 28. napja volt. A szerződés tartalmát a IV. emelet belsőépítészeti munkái képezték.
- [5] A II. és III. szerződésekben a felek késedelem esetére 1%, maximum a nettó szerződéses ár 15%-a mértékű késedelmi kötbért kötöttek ki.
- [6] A felek a II. és III. szerződésben a beruházás elkészülte határidejét tartalmilag módosították, mivel ezen utóbbi szerződések tartalmaztak olyan beruházási elemet, amelynek megvalósítása

nélkül a teljes létesítmény sem lett volna rendeltetésszerű állapotban üzemeltethető, a kivitelezési határidő így a teljes beruházásra 2016. február 28. napjára módosult.

- [7] A szerződések a részletes műszaki tartalmat nem tartalmazták, az a közbeszerzési ajánlatban (tenderterv) volt megtalálható.
- [8] A talajvizsgálati jelentés részét képezte az ajánlatnak. A talaj cseréjére a műszaki ellenőr döntésével összefüggésben volt szükség a talaj nem megfelelő tömöríthetősége miatt.
- [9] Az ajánlati tervben Varis fürdőszoba kabinok beépítése szerepelt, amelyet a kivitelezés során alperes próbált más termékkel kiváltani. A tenderterv a blokkosított fürdőszoba elemek terhelését figyelembe vette, az ajánlati költségvetésben a szükséges vasalat mennyiség előírányatzként szerepelt. Az ajánlatban csupán előírányatzként szerepeltek a betonacél tételek, vasszerelési tervek nem készültek, a kiviteli tervek készítése során az előírányzott mennyiségektől eltérés keletkezhetett. A tenderben szerepeltek a blokkosított fürdőszoba elemek, a tenderterv földemei pedig megfelelő terhelésre lettek méretezve.
- [10] A dokumentációból a beléptető rendszerrel kapcsolatos elvárt műszaki tartalom ismert volt a kivitelező számára.
- [11] A fürdőlétesítmény kialakítása során a szükséges szerkezeti többlet a kiviteli terv készítésekor merült fel.
- [12] A fürdőépületben kiépítésre kerülő elosztók műszaki tartalmát a tender tartalmazta, a kiviteli terv készítésekor történt pontosítás, de arra vonatkozó dokumentáció nem áll rendelkezésre.
- [13] Az épületgépészeti módosítások az épületautomatikai berendezések összehangolt működése érdekében váltak szükségessé, magasabb minőségű eszközök beépítése történt. Az épületautomatika már a tender dokumentációban nevesített feladat volt.
- [14] Az alperes az alap kivitelezési szerződésben és a pótmunka szerződésekben kikötött teljesítési határidőt elmulasztotta, ténylegesen a műszaki átadás-átvételi eljárás 2016. július 25. napján került lezárásra. Az ekkor felvett, a felperes által aláírt teljesítést igazoló jegyzőkönyv szerint a teljesítés dátuma 2016. július 25. napja, az alperes jogosult végszámla benyújtására. A jegyzőkönyv rögzíti, hogy felperes az általa állított hibák és hiányosságok miatt 131.616.180 forint árleszállítást érvényesít, ugyanakkor nyilatkozata szerint ettől függetlenül a létesítmény ekkor rendeltetésszerű használatra alkalmas volt.
- [15] A felperesnek az átadás-átvétel megtörténtét követően felmerült, penészesedéssel járó hiba kijavítása miatt – melyet az alperes nem javított ki – 97.790 forint összegű költsége merült fel.
- [16] Felperes a beruházást uniós támogatásból finanszírozta. A 2015. december 31-i elszámolási határidő elmulasztása miatt 285.745.335 forint támogatási összeget nem tudott lehívni, illetve köteles volt visszafizetni 155.158.268 forint támogatási előleget és 2.933.729 forint kamatot, amit 2016. március 4. napjával teljesített.
- [17] Az alperes a szerződések szerinti vállalkozói díjból az alábbi – a jelen perben releváns – számlákat állította ki:
- [18] - 115/2016 számú, 256.560.559 forint összegű számla, amelyben figyelembe vette a műszaki ellenőr javaslata szerint indokolt 32.573.181 forint összegű árleszállítást,
- [19] - 138/2016 számú, 32.573.181 forint összegű számla, a 115/2016 számú számlában az árleszállítás figyelembevétele miatt ki nem számlázott vállalkozói díj,
- [20] - 122/2016 számú, 58.316.650 forint összegű számla, a III. szerződés vállalkozói díja,
- [21] - 123/2016 számú, 12.129.476 forint összegű számla, a II. szerződés vállalkozói díja.
- [22] Az alperes a 144/2016 számú számlával pótmunka címén (parkoló talajcsere, Varis kabinok miatti szerkezeti többlet megerősítés, többlet acél felhasználás, beléptetőrendszer módosítása,

T. utcai közműkiváltás, szerkezeti többletfeladatok, villamoselosztó berendezés tartalmi változása, medence befűvőfejek módosítása, épületgépészeti-, épületautomatika módosítása) 132.722.248 forintot, a 143/2016 számú számlával kártérítés és továbbszámlázott költség címén 4.830.620 forintot számlázott le.

- [23] Az alperes 2020. november 24. napjával felszámolás alá került. A felperes a perben érvényesített követelésből 99.144.396 forint késedelmi kötbér, 242.044.920 forint késedelemből eredő kártérítés és 97.790 forint javítási költség összegre jelentett be hitelezői igényt. A perben érvényesített követelés vitatott hitelezői igényként került nyilvántartásba vételre.
- [24] A felperes többször módosított keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest:
- [25] - 99.144.396 forint kötbér megfizetésére az I., II., III. szerződésekben meghatározott teljesítési határidő (I. szerződés esetében 2015. november 6., II-III. szerződések tekintetében 2016. február 28.) elmulasztása miatt,
- [26] - 242.044.920 forint késedelmi kötbért meghaladó kár megfizetésére, teljes kárát 341.189.316 forintban jelölte meg, melyből elmaradt bérleti díj bevétel 64.740.000 forint, elmaradt uniós támogatás és kamata 265.058.971 és 2.933.729 forint, elmaradt idegenforgalmi adó 3.316.320 forint, elmaradt üdülöhelyi támogatás 5.140.296 forint,
- [27] - 97.790 forint javítási költség megfizetésére,
- [28] - 147.629.128 forint óvadék megfizetésére.
- [29] A késedelmi kötbér és kártérítés vonatkozásában 2015. november 7. napjától késedelmi kamat igényt is érvényesített.
- [30] Az uniós támogatás elmaradásából eredő kártérítési igénye körében arra hivatkozott, hogy 2015. december 31-ig volt lehetősége arra, hogy az uniós támogatást – akár előlegként – lehívja, de csak abban az esetben, hogy ha erre vonatkozóan számlával rendelkezett. Az uniós támogatás igénybevételére az alperes késedelmes teljesítése miatt nem volt lehetősége, az alperes részéről – a teljesítés hiánya miatt – a végszámla kibocsátására a szerződés szerinti határidőben nem került sor. Utalt arra, hogy az alperes tisztában volt azzal, hogy a szerződés határidőben történt teljesítéséhez különösen fontos érdeke fűződik, ahogy ezt a szerződés IV.4. pontja tartalmazza is, emellett azonban a szerződés III.8. pontjából is világos kellett, hogy legyen az alperes számára, hogy a szerződés tárgyát képező szolgáltatás kifizetésére vonatkozóan a támogatási szerződés feltételeket, követelményeket támaszt. Utalt a szerződés 6. pontjára is, arra, hogy a kivitelezési szerződés rögzítette, hogy a projekt költségének 30%-át európai uniós támogatás fedezi.
- [31] Az alperes a késedelmi kötbér és az azt meghaladó kár iránti kereset elutasítását kérte hivatkozással arra, hogy a késedelemért nem felel. Az uniós támogatás kifizetésének elmaradása miatti kárigény jogalapját és összegszerűségét is vitatta. Hivatkozott arra, hogy a támogatási szerződés 2016. június 11-i módosítására tekintettel a projekt fizikai befejezésének tervezett napja 2016. július 31. napja, a projekt megvalósulásnak tervezett napja pedig 2016. augusztus 20. napja volt, hogy a szerződésmódosításban nem esik szó arról, hogy a felperesnek bármilyen lehívott összeget vissza kellene fizetnie. Hivatkozott arra is, hogy a támogatási szerződés ÁSZF 4.1. pontja szerint a kedvezményezett a szerződés módosítását köteles kezdeményezni, ha a projekt fizikai befejezése a hatályos szerződésben meghatározott időponthoz képest előreláthatóan három hónapot meghaladóan késik.
- [32] Az alperes a végleges viszontkeresetében kérte a felperes kötelezését
- [33] - 224.993.140 forint vállalkozói díj és ennek 2022. november 24-től járó késedelmi kamata megfizetésére az I. szerződés alapján (a 115/2016 és a 138/2016 számú számla alapján,

figyelembe véve azt, hogy a számlák összegéből 20.040.600 forintot és 44.100.000 forintot harmadik személyre engedményezett),

- [34] - 58.316.650 forint (122/2016 számú számla) vállalkozói díj és ennek 2018. július 17-től járó késedelmi kamata megfizetésére a III. szerződés alapján,
- [35] - 12.129.476 forint (123/2016 számú számla) vállalkozói díj és ennek 2018. július 12-től járó késedelmi kamata megfizetésére a II. szerződés alapján,
- [36] - 134.722.248 forint és ennek 2016. november 10-től járó késedelmi kamata megfizetésére (144/2016 számú számla) pótmunka díjaként,
- [37] - 4.830.620 forint (143/2016 számú számla) megfizetésére áthárított költségként.
- [38] A felperes a 122/2016 számú számlakövetelést a számla szerinti összegben elismerte, és a 123/2016 számú számlából is elismert 10.163.876 forintot. Ezt meghaladóan – az I. számú szerződésből eredő, nem vitatott összegű vállalkozói díjköveteléssel szemben érvényesített szavatossági kifogásokra hivatkozva – a viszontkereset elutasítását kérte. Az átadás-átvételkor fennálló, az ekkor készült hibalistában felsorolt hibákra, hiányosságokra hivatkozva szavatossági igényként 131.616.180 forint összegű árleszállítási kifogást terjesztett elő. Az átadás-átvétel után, a jótállás időtartama alatt jelentkezett hibákra hivatkozva – részben annak harmadik személy általi elvégzésének költségeként, részben még el nem végzett munkák becsült költségeként – 105.988.905 forint összeg erejéig a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:164. §-ára hivatkozással szavatossági kifogást jelentett be.
- [39] A Zalaegerszegi Törvényszék a G.40.044/2016/236. számú, a Pécsi Ítéltábla Gf.IV.40.003/2020/9. számú részítélete folytán jogerőre emelkedett részítéletével kötelezte a felperest 68.480.526 forint hátralékos vállalkozói díj és ennek 2018. június 22. napjától számított kamata (122/2016 számú számla szerinti 58.316.650 forint, 123/2016 számú számlából 10.163.876 forint) megfizetésére, valamint kötelezte az alperest óvadékként 147.629.128 megfizetésére.
- [40] Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 97.555.013 forintot és ennek 2021. február 22. napjától számított késedelmi kamatát, ezt meghaladóan a keresetet és viszontkeresetet elutasította.
- [41] A keresetet a késedelmi kötbér követelés (99.144396 forint), valamint 97.790 forint javítási költség tekintetében alaposnak, a kötbért meghaladó kártérítési igény tekintetében alaptalannak találta, mert azt állapította meg, hogy a felperes alapos kárigénye – elmaradt bérleti díj 41.743.448 forint összegben, elmaradt idegenforgalmi adó 2.259.243 forint összegben, elmaradt üdülöhelyi támogatás 3.501.827 forint összegben – nem haladja meg a kötbér összegét, az uniós támogatás iránti kárigény pedig alaptalan.
- [42] Az uniós támogatás iránti kárigény tekintetében megállapította, hogy a felperes a beruházás késedelme miatt nem vált jogosulttá a támogatás fennmaradó része igénybevételére, illetve köteles volt a támogatás részösszege és kamata visszafizetésére, mert a támogatási szerződés alapján 2015. december 31. napjáig számolhatta el a támogatási összeget, és hogy az alperes tisztában volt azzal, hogy a beruházás késedelme esetén a támogatás nyújtása elmaradhat. Megállapította ugyanakkor azt is, hogy a II. szerződés szerinti, T. utcai közműépítés (csapadékelvezetés megfelelő megoldása) a teljes létesítmény használatbavételét érdemben érintette, az I. szerződés szerinti, végleges használatbavételi engedély kiadására alkalmas létesítmény kivitelezése enélkül nem volt lehetséges, a II. szerződés szerinti munka a létesítmény rendeltetésszerű használatához volt szükséges, ezért úgy kell tekinteni, hogy valamennyi kivitelezési munka tekintetében a teljesítési határidő 2016. február 28. napjára módosult. A támogatás az I. szerződéshez kapcsolódott, az I. szerződés módosult teljesítési

határideje – 2016. február 28. napja – viszont az elszámolási határidőt követő, ezért az alperes késedelme és a támogatás lehívhatósága között nincs okozati összefüggés.

- [43] Az alperest megillető vállalkozói díj összegét a 115/2016 és a 138/2016 számú számlákban kiszámlázott összegben állapította meg, de alaposnak találta ezzel szemben az alperes árleszállítási kifogását 32.573.180 forint erejéig. Az alperes fizetési kötelezettségének összegét ebből az összegből (256.560.559 forint) kiindulva, csökkentve azt az engedményezett követelések összegével (44.100.000 forint és 20.040.000 forint) és növelve a részítélettel meg nem ítélt 1.965.600 forint vállalkozói díj összegével, 194.385.559 forint összegben állapította meg.
- [44] A felperes által előterjesztett 131.616.180 forint összegű, az átadás-átvételkor fennálló hibákra hivatkozással érvényesített árleszállítási szavatossági kifogást 32.573.180 forintot meghaladóan alaptalannak találta. Az árleszállítás mértéke tekintetében a műszaki ellenőri hibalistát, az annak alapján kalkulált árleszállítási összeget, a felperes által kiegészített hibalistát, a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv (TSZSZ) szakvéleményét, F.G. igazságügyi szakértő közjegyzői nemperes eljárásban készített szakvéleményét, V.L. magánszakértői véleményét és B. P. (V. Zrt.) nemperes eljárásban készített szakvéleményét értékelte. Kiemelte, hogy az igazságügyi szakértői vélemények közötti ellentmondások feloldására tett kísérletek a szakértők által alkalmazott eltérő számítási módok és a helyszíni szemlék eltérő időpontjai miatt nem vezettek eredményre, a vélemények a tényleges kijavítási költséget vagy a hiba későbbi használhatóságot befolyásoló hatásait értékelték. Utalt arra, hogy az árleszállítás mértékének meghatározását jelentősen nehezítette a beruházás elkészülte óta eltelt idő. Kifejtette, hogy a GK 47. számú állásfoglalásban foglaltakra figyelemmel a hibás teljesítéssel megbomlott értékegyensúly helyreállítása érdekében a rendelkezésre álló dokumentumokból, költségvetési tételekből, az átadás-átvételkor fennálló értéviszonyokból kell kiindulni, nem értékelhetők további szubjektív körülmények, nem értelmezhetők kiterjesztően az árleszállítást megalapozó tényezők, nem indokolt további feltételezett szempontok későbbi bekövetkezésére figyelemmel árleszállítás alkalmazása, hanem a tényleges javítási költségek összegét kell figyelembe venni. Utalt arra, hogy V.L. magánszakértő szakvéleménye a bírói gyakorlat szerint a fél előadásának minősül, és nem alkalmas arra, hogy a kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye helytállóságát kétségbe vonja, mivel az általa alkalmazott módszertan eltért a bíróság által helyesnek tartott módszertől és helytállóságát a perben eljáró igazságügyi szakértők is kifogásolták, mellőzte ezért a magánszakértő meghallgatását. A TSZSZ szakvélemény és F.G. igazságügyi szakértő szakvéleményének ellentmondása folytán a műszaki ellenőr által készített hibalista és az ahhoz kapcsolódó, eredetileg a számla kiállításakor az alperes által is elfogadott kalkuláció alapján az árleszállítás mértékét 32.573.180 forint összegben fogadta el utalva arra is, hogy ez az összeg csekély mértékben tér el a TSZSZ szakvéleményben megállapított összegtől.
- [45] A felperes által a jótállási hibák javítási költségeire hivatkozva, 105.988.905 forint összegben előterjesztett szavatossági kifogását beszámítási kifogásnak tekintette, és azt a Csődtv. 38. § (3) bekezdése alapján elutasította egyrészt azért, mert a felperes a beszámítani kívánt követelés tekintetében nem vált hitelezővé, nem igazolta, hogy a követelését a felszámoló nyilvántartásba vette, másrészt azért, mert a felszámolás kezdő időpontja után esedékessé vált követelés tekintetében nincs helye a perben a beszámításnak.
- [46] Az alperes pótmunka címén előterjesztett viszontkeresetét (144/2016 számla) 2.411.640 forint összeg erejéig találta alaposnak (medence befűvófejek), ezt meghaladóan a viszontkeresetet elutasította, mert mind a pótmunkadíj iránti további követelést, mind a többletköltség címén érvényesített követelést (143/2016 számú számla) alaptalannak találta.
- [47] Az alaptalannak ítélt pótmunkadíj iránti követelés körében kifejtette, hogy a felek átalánydíjas szerződést kötöttek, így alperes többletmunka díjazására nem tarthat igényt, pótmunka díjat

pedig akkor érvényesíthet, ha a közbeszerzési szabályok betartásával és a felperessel egyeztetve került sor a munka elvégzésére, illetve amennyiben tőle elvárható, kellően gondos eljárás mellett sem volt előre látható a kivitelezés érdekében szükséges munka elvégzése, és többletköltség érvényesítésére szintén e feltételek fennállása esetén lehet jogosult. Kiemelte, hogy a tervezést az alperesnek kellett végeznie a tendertervek alapján, ismert volt tehát előre az, hogy milyen funkcionális elvárásoknak megfelelő létesítmény kivitelezése a feladata, a kivitelezési tervezéssel kapcsolatos kockázatokat vállalta, és ennek megfelelően kellett kialakítania az ajánlati árat, figyelemmel kellett lennie arra, hogy a tenderterv helyenként nem kiviteli terv részletességgel került kidolgozásra, így becsült adatokat is tartalmaz. A kirendelt Nemzeti Szakértői és Kutató Központ (NSZKK) igazságügyi szakértői szakvéleményét elfogadta ítéltáblája alapjául utalva arra, hogy a szakvélemény egyértelmű választ adott a felek kérdéseire.

- [48] A parkoló talajcserét nem minősítette pótmunkának hivatkozással arra, hogy arra a műszaki ellenőr döntése alapján volt szükség a talaj nem megfelelő tömöríthetősége miatt, de erre az alperesnek a talaj minősége ismeretében számítani kellett, mivel a talajvizsgálati jelentés részét képezte az ajánlatnak, az adottságokat az alperes megismerhette.
- [49] A Varis kabinok miatt szerkezeti többletmegegerősítés, többlet acél felhasználás címén érvényesített igényt nem tekintette pótmunkának hivatkozással arra, hogy az átalányáras szerződéshez kapcsolódó ajánlatban csupán előirányzatként szerepeltek a betonacél tételek, vasszerelési tervek nem készültek. Álláspontja szerint az alperesnek számolnia kellett azzal, hogy a kiviteli tervek készítése során az előirányzott mennyiségektől eltérés keletkezhet. Utalt arra, hogy a tervező számára ismertek voltak a blokkosított fürdőszobaelemek, a tenderterv földemei megfelelő terhelésre lettek méretezve, ettől a kiviteli terv csak minimálisan tért el.
- [50] Nem minősítette pótmunkának a beléptető rendszer módosítása címén előterjesztett igényt sem. Kiemelte, hogy a dokumentációból a beléptető rendszerrel kapcsolatos elvárt műszaki tartalom, annak egységessége kimutatható volt, ismert volt tehát az alperes számára az elvárt kialakítás. A tenderdokumentációban részletes tervezői leírás nem volt, csak egy rövid leírást tartalmazott a költségvetési kiírás, a tendertervtől eltérő kialakításra az alperes tett javaslatot, melyet a felperes elfogadott a magasabb műszaki tartalom ígéretével. Utalt arra, hogy az alperes működőképes rendszer kivitelezésére vállalkozott függetlenül a pontosan beépítendő elemektől. A dokumentációban annyi adat volt fellelhető, hogy a felperes pótmunkaként ismerte el a kártyakód olvasó, router és gateway eszközök darabszám változását, de a felek szerződésében már szerepeltetett tételen felül további összeg nem ismerhető el pótmunkaként.
- [51] A T. utcai közműkiváltás tekintetében megállapította, hogy az a II. átalánydíjas szerződés része volt, az legfeljebb többletmunkaként minősíthető, melynek elszámolására az alperes nem jogosult.
- [52] A fürdőszerkezeti többletfeladatokat sem tekintette pótmunkának, kifejtette, hogy azok a tendertervhez képest részletesebb tartalmú kivitelezési terv készítésekor merültek fel, szerkezeti rendszer módosítás vagy új műszaki tartalom nem volt.
- [53] A villamoselosztó berendezésekkel kapcsolatos díjigényt azért találta alaptalannak, mert a fürdőépületben kiépítésre kerülő elosztók műszaki tartalmát a tenderterv tartalmazta, a kiviteli terv készítésekor szükséges volt a pontosítás, de arra vonatkozó dokumentáció nem áll rendelkezésre, nem igazolt a megrendelői módosítás, a kivitelezőnek működőképes létesítményt kellett létrehoznia.
- [54] Kifejtette, hogy az épületgépészeti módosítások az épületautomatikai berendezések összehangolt működése érdekében váltak szükségessé, ténylegesen magasabb minőségű eszközök beépítésére került sor, az épületautomatika már a tenderdokumentációban nevesített feladat volt, azonban a tervek kidolgozottsága nem volt kellően részletes, ugyanakkor az

épületgépészeti tételek esetében az alapköltségvetéshez képest eltérő felperesi igény nem volt. Utalt arra, hogy az alperes működőképes eredmény megvalósítását vállalta, ezért az átalányáras, módosított műszaki tartalmú I. szerződéshez képest pótmunkát nem számolhat el.

- [55] Mindennek alapján megállapította, hogy az alperest megilleti a 194.385.558 forint vállalkozói díj, 2.411.640 forint pótmunkadíj és ezek késedelmi kamata, a felperest megilleti 99.144.396 forint összegű késedelmi kötbér és kamata, továbbá 97.790 forint javítási költség. E követeléseket egymásba beszámította, és a felperest kötelezte 97.555.013 forint és ennek 2021. február 22. napjától számított kamata megfizetésére.
- [56] A perköltségről a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rPp.) 78. §-a, 79. § (1) bekezdése és a 81. § (1) bekezdése alapján határozott, a teljes kereset, viszontkereset, valamint a perben hozott részítéletekben, végzésekben elbírált pertárgyérték alapulvételével. A felperes által a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja alapján 45.000 forint + áfa ügyvédi óradíj mellett felszámított összesen 295.998.261 forint ügyvédi munkadíjat az IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján mérsékelte hivatkozással arra, hogy a felperes által csatolt 6.000 munkaórát meghaladó óraszám eltúlzott, a csatolt tevékenységkimutatás nem volt alkalmas annak hitelt érdemlő megalapozására. Utalt arra, hogy az elszámolt időtartam teljes munkaidőben egy személy három évnyi munkavégzését jelentené. Kiemelte, hogy a kimutatás egyes tételei nem a jelen perhez kapcsolódnak (szerződésmódosítás, vitatott hitelezői igény, végrehajtási per intézése), esetenként kétszeri elszámolást jelentenek a korábban meghozott részítéletekben foglalt perköltségre tekintettel. Hivatkozott arra, hogy az elszámolt időtartamhoz tartozó feljegyzések alkalmanként teljesen általánosak, az egyes költségelemek perrel való kapcsolata nem igazolt. Kifejtette, hogy a felperes a nagy terjedelmű kimutatást csupán a per utolsó szakaszában csatolta, ami annak értékelését és ellenőrzését nehezítette, erre vonatkozó további bizonyítás felvétele a per indokolatlan elhúzódását eredményezte volna. Értékelte azt, hogy a hatályos jogszabályi rendelkezések szerint számítható ügyvédi munkadíj, mint perköltség nagyságrendekkel alacsonyabb perköltségösszeget eredményezne. Úgy tekintette, hogy az érvényesített ügyvédi munkadíjigény a teljes perre vonatkozik, és mivel az ítéletben a kereset, viszontkereset 56,5%-át bírálta el, az erre számítható összege 40%-át (a pernyertességnek megfelelően), 66.895.607 forintot mérsékelte 30%-ra, 20.068.682 forint + áfa összegre. A magánszakértői díjak, közjegyzői díj és végrehajtási jogok bejegyzésével összefüggésben az volt az álláspontja, hogy e szakvéleményekkel érintett kereseti kérelmek tekintetében a felperes túlnyomórészt pervesztes lett, a költségeket tételesen nem igazolta, a végrehajtási jog bejegyzésének a perrel való kapcsolata nem tisztázott, ezért a felperes költségigénye alaptalan.
- [57] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes fellebbezést, az alperes csatlakozó fellebbezést terjesztett elő.
- [58] A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, és kötbért meghaladó kárként 265.058.971 forint megfizetésére kérte az alperest kötelezni.
- [59] Az elsőfokú bíróság döntését a kereset tekintetében az elmaradt uniós támogatás miatti kártérítés és ennek 2015. november 7. napjától számított késedelmi kamata tekintetében támadta, a viszontkeresettel összefüggésben az alperest megillető követelés 31.464.030 forintra történő leszállítását kérte az árleszállítás összegének 32.573.180 forint helyett 87.540.805 forintban történő megállapításával, és a jótállási hibák harmadik személyek általi elvégzésével összefüggő szavatossági kifogása (105.988.905 forint) teljesítésével.
- [60] Az uniós támogatás elmaradása miatti kártérítési kereset tekintetében hangsúlyozta, hogy a Pécsi Ítéltábla Gpkf.IV.45.005/2019/2. számú határozatában foglaltak szerint is a felek a beruházáshoz kapcsolódóan három önálló szerződést kötöttek, önálló feltételekkel, az elsőfokú bíróság viszont – annak ellenére, hogy a korábbi megállapítás kötötte – a

szerződések műszaki tartalma alapján, azokat egységként kezelve azt állapította meg, hogy az I. szerződés teljesítési határideje módosult. Kiemelte, hogy az I. szerződés teljesítési határideje 2015. november 6. napja volt, melyet nem módosítottak, a felperes az alapszerződés módosításait, és a II., III. szerződést a támogatási szerződés 2015. december 31-i határidejére figyelemmel kötötte meg úgy, hogy az I. szerződés teljesítési határideje nem módosul, a II., III. szerződés jogilag elkülönül az I. szerződéstől. Hivatkozott arra, hogy a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény (rKbt.) 132. § (1), (3) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött szerződés módosítása kizárt volt, a módosítás a Ptk. 6:95. §-a szerint tilos szerződésnek minősült volna. Utalt arra, hogy a műszaki tartalom nem lehet szerződésalakító tényező, a csapadékvíz elvezetés az I. szerződés műszaki tartalmában, az építési engedélyben, engedélyezési tervdokumentációban szerepelt nyílt vizesárókba történő bekötéssel, ezt az alperes teljesítette is, a használatbavétel lehetséges volt, ettől függetlenül döntött a felperes a T. utcai vizesárók medrének kibéleltetéséről, csővezeték lefektetéséről – amely munka a II. számú önálló szerződés része volt – a felperes tulajdonában álló, a beruházástól független ingatlanon.

[61] Az árleszállítás mértékének megállapítása körében hivatkozott arra, hogy az a hibás teljesítés miatt megbomlott értékegyensúly helyreállítását szolgálja, az elsőfokú bíróság tévesen azonosította az árleszállítást a hiányok, hibás tételek pótlási, kijavítási költségével. Hangsúlyozta, hogy kizárólag V.L. magánszakértő szakvéleménye értékelte az árleszállítás jogi fogalmához kapcsolódó tényeket teljesen és hiánytalanul, a TSZSZ véleménye csak a kijavítási költségeket vette figyelembe, ezért az elsőfokú bíróságnak új szakértőt kellett volna kirendelnie, illetve a szabad bizonyítás elvéből adódó lehetőséggel élve V.L. igazságügyi szakértő magánszakértői véleményét kellett volna elfogadnia ítélezése alapjául. Sérelmezte, hogy a különleges szakértelmet, szakértői bizonyítást igénylő kérdésben az elsőfokú bíróság nem szakvéleményre, hanem az átadás-átvételi jegyzőkönyv mellékletére, egy hibalistára, és a hibalistában szereplő tételek árazott költségvetési kiírás szerinti árára támaszkodott. Hivatkozott arra, hogy a TSZSZ szakvélemény aggályos, a szakértők kompetencia hiányában jártak el, jogi kérdésben is tettek nyilatkozatot. Utalt arra, hogy F.G. szakvéleménye semmilyen módon nem vehető figyelembe, mert a per folyamatban léte alatt a közjegyzői nemperes eljárásokról szóló 2008. évi XLV. törvény 21. § (2) bekezdése alapján a szakértő kirendelésének nem lett volna helye.

[62] Sérelmezte a megítélt kereseti és viszontkereseti követelések beszámítását hivatkozással arra, hogy az ítélet rendelkező részéből nem állapítható meg egyértelműen a pernyertesség-pervesztesség aránya, az elsőfokú bíróság nem rendelkezett az egyes kereseti és viszontkereseti kérelmekről, az általa elvégzett beszámítás nem veszi figyelembe azt, hogy az egyes követelések esedékessé válása időben eltért. Kiemelte, hogy a beszámítást a felperes maga szeretné elvégezni, kérte, hogy a másodfokú bíróság rögzítse ítéletében azt, hogy a kereseti kérelem alapján a felperes javára megítélt, valamint a viszontkereseti kérelem alapján az alperes számára megítélt összegek a teljesítésre szabott határidő lejártát követően lejárt (esedékes) egynemű pénzkövetelések, amelyek jogcímetől függetlenül beszámíthatóak. Álláspontja szerint a rendelkező részből egyértelműen ki kell tűnnie annak is, hogy az alperes által engedményezett összeg megilleti az alperest, de annak pénzügyi teljesítésére a felperes az engedményezés miatt nem az alperes, hanem az engedményes javára köteles.

[63] A 105.988.905 forint összegű, jótállási javítások harmadik személy általi elvégzésére alapított szavatossági kifogása elutasítását arra hivatkozással támadta, hogy azért nem tudta jótállási igényeit az őt megillető biztosítékból közvetlenül kielégíteni, mert az alperes a biztosíték adási szerződéses kötelezettségét szándékosan és rosszhiszeműen megszegte. Hivatkozott arra is, hogy a kijavításra vonatkozó árajánlatot 2022. március 18. napján kapta kézhez, és ettől számított 40 napon belül, 2022. április 27. napján a követelésre hitelezői igénybejelentést tett.

A másodfokú tárgyaláson tett nyilatkozatában szavatossági kifogását árleszállítási kifogásként kérte elbírálni.

- [64] Sérelmezte az általa felszámított perköltség mérséklését a Kúria Pfv.II.20.887/2023/6. számú ítéletében kifejtettekre hivatkozással, utalva az alperes perelhúzására, rosszhiszemű magatartására is.
- [65] Az alperes csatlakozó fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, és a pótmunka díjának 132.310.608 forintban történő megállapítását kérte.
- [66] Másodlagosan a pótmunka tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint az NSZKK szakvéleménye aggályos, ellentmondásos, megalapozatlan, hiányos, nem adott egyértelmű választ a feltett kérdésekre, ezért a szakértő meghallgatása és ennek eredménytelensége esetén más szakértő kirendelése indokolt. Sérelmezte, hogy a szakvélemény statikai számítások hiányában nyilatkozott a Varis kabinok alatti földem süllyesztés miatti alul bordás földem szükségességéről, nem értékelte S.T. igazságügyi szakértő e körben végzett számításait. Álláspontja szerint abból, hogy a tenderterv nem kivitelezési terv részletességű, az következik, hogy a vállalkozói díj összegét a kiviteli tervek alapján kell elszámolni. Kiemelte, hogy a parkoló talajcserét a felperes műszaki ellenőre rendelte el az építési naplóban.
- [67] Az alperes a fellebbezéssel, a felperes a csatlakozó fellebbezéssel érintett körben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.
- [68] A felperes fellebbezése túlnyomó részben, az alperes csatlakozó fellebbezése kisebb részben alapos.
- [69] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az elsőfokú eljárás iratai alapján az alábbiakkal kiegészíti:
- [70] A kivitelezési szerződésben a felek rögzítették, hogy a kivitelező a szerződéses árak kidolgozása során figyelembe vette, hogy feladata és felelőssége a kiviteli tervek elkészítése, valamint, hogy az eljárás során kiadott anyagokban (dokumentációban, leírásokban, tervekben, engedélyekben, költségvetésben) foglaltakat egységes egészként kell kezelni, és a kivitelezés során minden olyan műszaki tartalmat meg kell valósítani, amelyik bármelyik dokumentumban szerepel, és/vagy a kivitelezési szerződés tartalmát képezik, de el kell végezni a szerződéses ár meghatározásánál figyelembe nem vett munkát, és az olyan munkát is, amely nélkül a mű (építmény) rendeltetésszerű használatra alkalmas megvalósítása nem történhet meg (többletmunka). Az I. számú szerződés 4. pontja szerint mindezekre tekintettel a kivitelező többletmunka elszámolására egyáltalán nem, pótmunka, előre nem látható kiegészítő munka elszámolására pedig a jelen szerződésben és az rKbt.-ben, a 191/2009. (IX.15.) Korm. rendelet 24/A.§ (5) bekezdése szerint, a pótmunka (kiegészítő munkák) megrendelésére vonatkozó szabályok betartása mellett, a megrendelővel előzetesen egyeztetve, és csak abban az esetben jogosult, amennyiben azok vagy utólagosan, a megrendelő által, az előzőekben írtakhoz képest, külön megrendelt többletet jelentenek (például tervmódosítás miatt) (pótmunka), vagy olyanok, amelyek a szerződéskötést megelőzően a kivitelezőtől mint szakcégtől elvárható, kellően gondos körültekintés esetén sem voltak előre láthatóak, és a kivitelezési munka egészét, nagyságrendjét érintő, előre nem látható akadályokat jelentenek (például természeti, vagy építészeti érték előkerülése) (előre nem látható kiegészítő munka). Az 5. pontban a kivitelező kijelentette, hogy a szerződés szerinti munkákat megfelelő mértékben megismerte és felmérte, a szükséges kiegészítő tájékoztatásokat megkapta, így a beadott ajánlata teljeskörű, és tudomásul veszi, hogy kizárólag a fentiekben részletezettek szerint tarthat csak igényt a szerződés árának a megemelésére, a nem megfelelő felmérésből vagy egyéb, például számítási hibából adódó

többlet munkatételek miatt megtérítési igénnyel a megrendelővel szemben a kivitelező nem jogosult fellépni.

- [71] A Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség 2015. december 9. napján tájékoztatta a felperest, hogy az NYDOP-2.1.1/B-14-k-2014-0001 azonosító számú kiemelt projekthez kapcsolódóan a kivitelezési szerződés keretében 2015. november 5. napja után kiállított számlák projekten belüli finanszírozására csak akkor van lehetőség, amennyiben a szerződés a közbeszerzési szabályozás alapján és azzal összhangban módosításra kerül, amennyiben azonban erre nem kerül sor – mivel az rKbt. szabta szerződésmódosítási indokok nem állnak fenn –, a számlák finanszírozhatóságának feltétele a szerződésben szereplő szerződést biztosító mellékkötelezettségek (késedelmi kötbér) érvényesítése. A fent hivatkozottak mellett is azonban akkor lehetséges csak a számlák elszámolása – tekintettel az elszámolhatósági időszak 2015. december 30-i véghatáridejére –, amennyiben a számla teljesítése és kifizetése legkésőbb 2015. december 31-i dátumra vonatkoztatva megtörténik. Az előzőekben ismertetett előírás alapja a 2015. november 2-án hatályba lépett, a Miniszterelnökség Útmutatója az Európai Bizottság 2007-2013 programozási időszak az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból társfinanszírozott operatív programjainak zárására való intézmény-rendszeri felkészüléshez című dokumentumban foglalt rendelkezések (Nemzeti Zárási Útmutató), melynek értelmében a 2007-2013 időszak programjai esetében az elszámolhatósági időszak vége 2015. december 31.
- [72] Az NYDOP-2.1.1/B-14-k-2014-0001 számú projekt azonosítószám alatt a közreműködő szervezet által kifizetett előleg 687.232.678 forint, a közreműködő szervezet által kifizetett támogatás 199.480.255 forint, a kedvezményezett felperes által elszámolt előleg 532.074.410 forint, a kedvezményezett által visszafizetett előleg 155.158.268 forint tőke és 2.933.729 forint kamat, a kifizetett (teljesült) támogatás összege 731.554.665 forint, a megítélt támogatás 1.017.300.000 forint, a támogatás maradvány 285.745.335 forint volt. A 4/2011. (I.28.) Korm. rendelet 114/F. és 114/H. §-a alapján a 2007-2013 programozási időszakban Európai Regionális Fejlesztési Alapból finanszírozott szerződések esetében a költségek elszámolhatóságának végső időpontja 2015. december 31., így a kedvezményezett a projekt keretében összesen 285.745.335 forint támogatási összeget nem tudott lehívni (Közreműködő szervezet által kiállított igazolás).
- [73] A felperes által a 2019. szeptember 2. napján készített kimutatás szerint („Kimutatás a alperes késedelmes teljesítéséből adódó európai uniós forrásvesztésről”) a kivitelezési szerződés módosított összege 2.952.582.550 forint, a 2015. december 31. napjáig történt teljesítés 2.069.052.647 forint volt, az uniós forrásvesztés alapja 883.529.903 forint, a 30%-os mértékű uniós forrásvesztés összege 265.058.971 forint.
- [74] Az átadás-átvételi eljárás alkalmával felvett hibalista alapján a műszaki ellenőr által kalkulált árleszállítási összeg 32.573.180 forint volt.
- [75] A TSZSZ szakvéleményében az összevont hibalistában szereplő hibapontok alapján a rendeltetésszerű használatot nem akadályozó, de nem javítható hibák esetén a levonásokat, a még ki nem javított hibák esetén a javítás becsült értékét határozta meg, az értékcsökkenés és a javítási költség összegét 35.139.577 forintban határozta meg.
- [76] F.G. igazságügyi mérnökszakértő véleményében az összevont hibalista kimutatás alapján 1.619.251 forint árleszállítást véleményezett.
- [77] V.L. magánszakértői véleményében azon tételek esetében, amelyek szerepeltek a vállalkozói ajánlatban, az egységárakat a vállalkozási szerződés mellékletét képező tételes költségvetés alapján, az ajánlatban nem szereplő, önálló tételnél a cég1 által karbantartott Összevont Normagyűjtemény vagy az Építőipari Költségbecslési Segédlet (ÉKS) kiadványa alapján

határozta meg. Azon munkák esetén, ahol a felperes más vállalkozóval javíttatta ki a hibákat, a felperes ráfordításainak (ajánlatkérés, ajánlatok értékelése, szerződéskötés, stb.) becsült költségét is hozzáadta a javítási költséghez. A hibásan elvégzett munkák vagy el nem végzett munkák levonásának indokolt összegét 87.220.530 forintban állapította meg.

- [78] A felperes az átadást-átvételt követően, a jótállási idő alatt bejelentett, alperes által ki nem javított hibákat részben kijavíttatta. E tárgyban az alábbi szerződéseket kötötte meg:
- [79] 267/8/2018 számú szerződés cég2,
- [80] 7861-34/2018 számú szerződés cég2,
- [81] 7861-35/2018 számú szerződés cég2,
- [82] LPH/4470/27/2020 számú szerződés cég2,
- [83] LPH5564-14/2020 számú szerződés cég2 cég3.,
- [84] LPH4469-1/2020 számú szerződés cég4.
- [85] A fenti szerződések alapján elvégzett munkák nettó díja összesen 70.631.793 forint volt.
- [86] Az el nem végzett munkák becsült javítási költsége nettó 28.390.400 forint.
- [87] A terület közműépítési munkái 2015. július 16. napján kezdődtek. A 2015. augusztus 24. napján kelt műszaki ellenőri bejegyzés a következőket rögzíti: A vállalkozó által földmű tükörszinten mért értékek nem megfelelőek. A védőréteg alatt javított földmű tükörszint készítenő, amely próbaszakasz építése a mai napon megtörtént átlagosan: 40 cm vastag, homokos kavics ágyazattal. A javított földmű tükörszinten (próbaszakasz) mért értékek megfelelőek, műszaki szükségességből javasolom a parkoló felületén átl: 40 cm vastag homokos kavics talajcsere építését, folyamatos kontroll mérések mellett.
- [88] 2015. augusztus 25. – szeptember 2. között a talajcsere 40 cm vastagságban, hengerléssel tömörítéssel megtörtént, ennek díja: 14.704.590 forint (1213 m³ 40 cm talajcsere).
- [89] Mellőzi a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének tényállásából azt a ténymegállapítást, hogy a felek a II. és III. szerződésben a beruházás elkészülte határidejét tartalmilag módosították, mivel ezen utóbbi szerződések tartalmaztak olyan beruházási elemet, amelynek megvalósítása nélkül a teljes létesítmény sem lett volna rendeltetésszerű állapotban üzemeltethető, a kivitelezési határidő így a teljes beruházásra 2016. február 28. napjára módosult.
- [90] A fentiek szerint módosított tényállásra figyelemmel a másodfokú bíróság az uniós támogatás elvesztéséből eredő kárigény tekintetében nem ért egyet az elsőfokú bíróság döntésével. Tévesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a II. számú szerződés részét képező csapadékelvezetési munkára figyelemmel úgy kell tekinteni, hogy a teljesítési határidő az I. számú szerződés esetében is 2016. február 28. napjára módosult, mert a végleges használatbavételi engedély kiadásának feltétele volt e munka elkészülte is, és ezért az alperes 2015. december 31-ig nem esett késedelembe. Egyrészt az elsőfokú bíróság ítéletében nem állapított meg olyan tényt, amelyből arra lehetne következtetni, hogy a végleges használatba vételi engedély kiadásának feltétele lett volna e munka elvégzése, sőt ezzel ellentétes bizonyíték áll rendelkezésre, nevezetesen az engedély kiadására jogosult hatóság nyilatkozata arról, hogy a használatba vételi engedély kiadásának nem lett volna akadálya. Másrészt önmagában, a használatba vételi engedély kiadásának későbbi lehetőségéből nem is következne, hogy módosult az I. számú szerződés teljesítési határideje. A felek a szerződést a Ptk. 6:191. § (1) bekezdése értelmében közös megegyezéssel módosíthatják, ehhez azonban a Ptk. 6:58. § értelmében kölcsönös és egybehangzó jognyilatkozat szükséges, amelynek megtétele a perbeli esetben nem volt megállapítható. A felperes a perben következetesen állította, hogy a teljesítési határidőt nem módosították, és maga az alperes sem hivatkozott a

felek akarategységére, szerződésmódosító akaratra, erre utaló ilyen tény nem állított és nem is bizonyított.

- [91] Szerződésmódosítás hiányában az I. számú szerződés teljesítési határideje 2015. november 6. napja volt, az alperes a teljesítési határidőt elmulasztotta, késedelembe esett, ezért az ebből eredő, a késedelemmel ok-okozati összefüggésben álló kár megtérítésére a Ptk. 6:154. § (3) bekezdése értelmében köteles, amely kárba a perbeli esetben, az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően beletartozik az uniós támogatás elmaradásából eredő kár is az alábbi indokok miatt:
- [92] A kiegészített tényállás szerint a felperesnek az uniós támogatáshoz az utófinanszírozás folytán 2015. december 31. napjáig a teljes vállalkozói díjra vonatkozó számla kiegyenlítését kellett volna igazolnia a közreműködő szervezet felé ahhoz, hogy a teljes támogatási összeget le tudja hívni. Ehhez az alperesnek ki kellett volna állítania a számlát a teljes vállalkozói díjról, a számla kiállítására azonban nem került, nem is kerülhetett sor, mert az alperes sem a szerződés szerinti határidőig, sem később, 2015. december 31-ig nem teljesített. A végszámla kiállítása az alperes késedelve miatt maradt el, a kár tehát az alperes szerződésszegő magatartásával, késedelmével ok-okozati összefüggésben keletkezett.
- [93] A felperes a támogatási szerződéssel és a közreműködő szervezet által kiállított igazolással bizonyította, hogy a keresetében érvényesített, 265.058.971 forint összegű uniós támogatást nem tudta lehívni, a vissza nem térítendő támogatást saját vagyonából kellett fedeznie, ezzel pedig kára 2015. december 31-én, abban az időpontban, amikor a támogatás lehívásának lehetősége véglegesen meghiúsult, bekövetkezett. Az alperes - az elsőfokú bíróság megállapítása szerint, melyet az alperes nem támadott - tisztában volt azzal, hogy a beruházás uniós támogatás igénybevételel valószínűleg meg, ismerte annak nagyságrendjét is, és az is felismerhető volt számára mint kivitelezéssel foglalkozó szakség számára, hogy a késedelem miatt a felperes részére a támogatás nyújtása elmaradhat. Az alperes a szerződésszegését – az elsőfokú bíróság által kötbérfelelősség körében kifejtettek szerint, melyet az alperes fellebbezésében nem támadott – nem tudta kimenteni, kártérítési felelőssége ezért fennáll.
- [94] A felperesnek tehát a késedelemből eredően 265.058.971 forint uniós támogatás elmaradásából eredő kára, továbbá – a fellebbezéssel és a csatlakozó fellebbezéssel nem támadott elsőfokú ítéleti döntés szerint – 41.743.448 forint bérleti díj, 2.259.243 forint idegenforgalmi adó, 3.501.827 forint normatív üdülőhelyi támogatás elmaradása miatti kára, így összesen 312.563.489 forint kára keletkezett, amely az I. szerződés megszegése miatt járó 88.577.477 forint kötbért meghaladja, mégpedig 223.986.012 forint összeggel, amely összeget a kötbéren felül kártérítésként köteles az alperes megfizetni a Ptk. 6:187. § (3) bekezdésére tekintettel. Ezen felül a II. és III. szerződések késedelmes teljesítése miatt az alperes köteles további 1.819.421 forint és 8.747.498 forint késedelmi kötbér, valamint a fellebbezéssel és a csatlakozó fellebbezéssel szintén nem érintett 97.790 forint javítási költség megfizetésére. **Az alperes fizetési kötelezettsége a felperes felé így mindösszesen 323.228.198 forint.**
- [95] Az átadás-átvételkor fennálló hibák miatt érvényesített árleszállítás tekintetében a másodfokú bíróság egyetért az elsőfokú bíróság döntésével, az elsőfokú bíróság a bizonyítékok helyes mérlegelésével állapította meg az árleszállítás mértékét 32.573.180 forint összegben.
- [96] Az árleszállítási szavatossági kifogás (anyagi jogi kifogás) a keresettel szembeni védekezés eszköze, e kifogás előterjesztésével – vállalkozási szerződés esetén – a megrendelő arra hivatkozik, hogy szavatossági igényként a vállalkozó hibás teljesítése miatt ár (díj) leszállításra tarthat igényt, az alapos kifogás következménye pedig az, hogy a vállalkozói díj az – indokolt mértékű – árleszállításnak megfelelő összeggel csökken, a vállalkozót nem az eredeti szerződés szerinti, hanem az árleszállítás eredményeként csökkentett összegű vállalkozói díj illeti meg. Az árleszállítási szavatossági kifogással a felperes nem

pénzkövetelést érvényesít a felszámolás alatt álló alperessel szemben, a folyamatban lévő perben szavatossági kifogásként hivatkozhat arra, hogy a vállalkozói díjból árleszállítás illeti meg, e kifogás előterjesztését a Csődtv. rendelkezései nem zárják ki és nem korlátozzák (BDT2013.2911.).

- [97] Az árleszállítás a Ptk. 6:159. § (2) bekezdés b) pontján alapuló, úgynevezett második lépcsős szavatossági igény esetén, amellyel a jogosult a szolgáltatás hibája miatti érdeksérelemmel arányosan az ellenszolgáltatás csökkentését kéri. Az árleszállítás nem egzakt (tételes) költségszámítás, hanem a jogi érdeksérelem különböző összetevőinek az együttes mérlegelése eredményeként meghatározott árcsökkentés. A jogosulti érdeksérelem körében értékelni kell az esetleges kijavítás indokolt, várható költségvonzatát, de ezen túlmenően a kijavítást követően fennmaradó, ennek ellenére bekövetkező értékcsökkenés mértékét (esztétikai, használati, forgalmi értékcsökkenés), továbbá a hiba miatti, illetve a kijavítás során felmerülő egyéb használati korlátozásokat, kényelmetlenséget is.
- [98] Az árleszállítás rendeltetése – fő szabály szerint – nem a javítási költség megtérítése, hanem a hibás teljesítés folytán a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közötti megbomlott egyenértékűség, értékegyensúly helyreállítása, az egyenértékűség biztosítása. Az árleszállítás mértékének meghatározása a bíróság feladata, a szakértő feladata az ehhez szükséges tények feltárása (BDT2021.4369.). A megfelelő „mérték” több tényező együttes vizsgálatával határozható meg, annak kiindulópontja azonban lehet a kijavítás indokolt költsége, valamint az el nem készült munkára eső, indokolatlanul megfizetett vállalkozó díj.
- [99] Az árleszállítás körében rendelkezésre állt a TSZSZ, F.G. véleménye és V.L. szakértői véleménye, amelyekben az árleszállítás mértékének meghatározásához szükséges tények feltárása megtörtént, következtetéseikben ugyan a vélemények eltértek egymástól, az árleszállítás indokolt mértékének meghatározása azonban bírói feladat, ezért további szakértői bizonyításra – és ennek okán az ítélet esetleges hatályon kívül helyezésére – nem volt szükség.
- [100] A TSZSZ szakvéleménye – összhangban a műszaki ellenőrrel – a teljesítési hiányt és a javítási költséget is figyelembe vette, helyesen járt el ezért az elsőfokú bíróság, amikor az árleszállítás indokolt mértékét a műszaki ellenőr által kimunkált – lényegében a TSZSZ szakvéleményével egyező – összegben állapította meg tekintettel arra, hogy az el nem végzett munkák teljes értékűen pótolhatók, a hibák értékcsökkenés nélkül javíthatóak, és tekintettel arra is, hogy a perben nem voltak megállapíthatók olyan többletkörülmények (kijavítást követően fennmaradó, ennek ellenére bekövetkező értékcsökkenés, használati korlátozás, kényelmetlenség), amelyek az el nem végzett munka és az indokolt javítás költségétől eltérő összegű és mértékű árleszállítást indokoltak volna.
- [101] A továbbiakban a felperes – a másodfokú tárgyaláson pontosított nyilatkozata szerinti – 105.692.115 forint összegű árleszállítási kifogását kellett vizsgálnia a másodfokú bíróságnak, amelyet a felperes a jótállási idő alatt jelentkezett, az alperesnek bejelentett, alperes által ki nem javított hibák miatt érvényesített tekintettel arra, hogy a hibák kijavításának fedezetét jelentő jótállási biztosítékot az alperes – szerződéses kötelezettsége ellenére – nem bocsátotta rendelkezésére. Az árleszállítás mértékét a kijavított hibák tekintetében a javítások harmadik személy általi elvégzésének költségében, a ki nem javított hibák tekintetében a javítási költség várható, becsült összegében jelölte meg.
- [102] Az alperes a felperes által bejelentett hibákat nem vitatta, csupán arra hivatkozott (396. számú előkészítő irat), hogy az a hibák egy része üzemeltetési hiba is, illetve, hogy egy részüknél vizsgálni kell, hogy a hiba miből ered. A felperes igénye az alperes jótállási kötelezettségén alapult. A jótállás a kellékszavatossághoz képest a bizonyítási teherre vonatkozó rendelkezés miatt szigorúbb helytállási forma, a jótállásra alapított igény esetén a jogérvényesítőnek azt kell bizonyítani, hogy a hiba fennállt, a kötelezettnek kell bizonyítania a Ptk. 6:171. §-a

szerint, hogy a hiba oka a teljesítés után keletkezett. Az alperes azonban e körben bizonyítási kérelmet nem terjesztett elő, bizonyítékot nem tárt a bíróság elé, melynek következményeként azt kellett a perben tényként megállapítani, hogy a felperes által bejelentett hibák a teljesítést megelőzően, az alperes hibás teljesítése okán keletkeztek, és ezért a felperest az árleszállítási szavatossági igény – jótállási igényként – megilleti.

- [103] A felperes okiratokkal igazolta, hogy a hibákat harmadik személlyel részben kijavíttatta, és a kijavítás költsége 70.631.793 forint volt. Nem került elvégzése a WPC burkolatcsere, medencejavítás, amelynek költsége a V. Kft. (B. P.) igazságügyi szakértői szakvéleménye szerint 6.612.000 forint és 3.340.000 forint, valamint nem kerültek kijavításra a V. Kft. igazságügyi szakértői véleménye 2. számú mellékletében felsorolt hibák, amelyek javítási költsége 18.398.400 forint. Összesen az elvégzett javítások és a még el nem végzett javítások költsége együtt 98.928.192 forint. A másodfokú bíróság az árleszállítás indokolt összegét – utalva a fentebb már kifejtettekre – ebben az összegben tartotta indokoltnak meghatározni.
- [104] Fentiekre tekintettel az alperesnek járó 194.385.559 forint összegű vállalkozói díjat csökkenteni kell további 98.928.192 forinttal, így az alperesnek vállalkozói díj címén **95.457.367** forint járna.
- [105] Az alperes csatlakozó fellebbezésével érintett pótmunka körében a másodfokú bíróság a parkoló talajcsere tekintetében nem ért egyet az elsőfokú bíróság álláspontjával, az egyéb pótmunkatételek tekintetében azonban osztja az elsőfokú bíróság jogi álláspontját.
- [106] A Ptk. 6:244. § (2) bekezdése értelmében a vállalkozó köteles elvégezni az utólag megrendelt, különösen termódosítás miatt szükségessé váló munkát is, ha annak elvégzése nem teszi feladatát aránytalanul terhesebbé (pótmunka). A pótmunka és a többletmunka megkülönböztetésének az elvi kiindulópontja az, hogy pótmunkának kizárólag a megrendelő által a szerződés megkötése után pótlólag elrendelt (megrendelt) munka minősülhet, az újfajta, illetve eltérő, költségesebb megrendelői igényeket jelenti, amelyek rendszerint termódosítás formájában jelennek meg. A pótmunka elrendelése lényegében a megrendelő sajátos utasítási joga a kivitelezési szerződés körében, amely a szerződés egyoldalú módosításának felel meg, és amely – adott esetben ráutaló magatartással – szükségképp kiterjed a szerződéses vállalkozói díj módosítására is. A pótmunkát a kivitelező köteles ugyan elvégezni, ezért azonban a díj megilleti (Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez, www.ujjogtar.hu)
- [107] A perbeli szerződésekben a vállalkozói díj átalányárként került meghatározásra, és a felek rögzítették, hogy a kivitelező szerződéses árak kidolgozása során figyelembe vette, hogy feladata és felelőssége a kiviteli tervek elkészítése, valamint, hogy az eljárás során kiadott anyagokban (dokumentációban, leírásokban, tervekben, engedélyekben, költségvetésben) foglaltakat egységes egészként kell kezelni, és a kivitelezés során minden olyan műszaki tartalmat meg kell valósítani, amelyik bármelyik dokumentumban szerepel, és/vagy a kivitelezési szerződés tartalmát képezik, de el kell végezni a szerződéses ár meghatározásánál figyelembe nem vett munkát, és az olyan munkát is, amely nélkül a mű (építmény) rendeltetésszerű használatra alkalmas megvalósítása nem történhet meg (többletmunka). Az I. számú szerződés 4. pontja szerint mindezekre tekintettel a kivitelező többletmunka elszámolására egyáltalán nem, pótmunka, előre nem látható kiegészítő munka elszámolására pedig a jelen szerződésben és az rKbt.-ben, a 191/2009. (IX.15.) Korm. rendelet 24/A. § (5) bekezdése szerint, a pótmunka (kiegészítő munkák) megrendelésére vonatkozó szabályok betartása mellett, a megrendelővel előzetesen egyeztetve, és csak abban az esetben jogosult, amennyiben azok vagy utólagosan, a megrendelő által, az előzőekben írtakhoz képest, külön megrendelt többletet jelentenek (például termódosítás miatt) (pótmunka), vagy olyanok, amelyek a szerződéskötést megelőzően a kivitelezőtől mint szakcégtől elvárható, kellően gondos körültekintés esetén sem voltak előre láthatóak, és a kivitelezési munka egészét,

nagyságrendjét érintő, előre nem látható akadályokat jelentenek (például természeti, vagy építészeti érték előkerülése) (előre nem látható kiegészítő munka). Az 5. pontban a kivitelező kijelentette, hogy a szerződés szerinti munkákat megfelelő mértékben megismerte és felmérte, a szükséges kiegészítő tájékoztatásokat megkapta, így a beadott ajánlata teljeskörű, és tudomásul veszi, hogy kizárólag a fentiekben részletezettek szerint tarthat csak igényt a szerződés árának a megemelésére. A nem megfelelő felmérésből vagy egyéb, például számítási hibából adódó többlet munkatételek miatt megtérítési igénnyel a megrendelővel szemben a kivitelező nem jogosult fellépni.

[108] A másodfokú bíróság a fentebb körülírt feltételeknek megfelelőnek, elszámolható pótmunkának találta a parkoló talajcsere munkálatait. A kiegészített tényállás szerint a talajcserét a felperes – műszaki ellenőr útján – külön megrendelte, ez új megrendelői igény volt, ezért a szerződés 4. pontja alapján a pótmunkadíj az alperest megilleti, melynek összege 14.704.590 forint. A fellebbezéssel nem támadott, medence befűvófejek miatti pótmunka díjával (2.411.640 forint) együtt így összesen **17.116.230 forint pótmunkadíjra tarthat igényt az alperes.**

[109] Alapítványul támadta azonban az alperes az elsőfokú bíróság döntését – és az NSZKK szakértői véleményét is – a további pótmunkatételek körében. Az NSZKK szakvélemény aggálytalan, az egyértelmű, a per adataival összhangban álló választ adott a felek által feltett kérdésekre, a szakértők meghallgatása, illetve más szakértő kirendelése ezért szükségtelen volt. Alperes alapvetően a szerkezeti többletmegerősítéssel kapcsolatos megállapításokat vitatta, és e körben S.T. szakértő számításaira hivatkozott. Az NSZKK véleménye szerint azonban az alperes a hosszirányú raszterekbe betervezett gerendák szükségességét számítással nem igazolta, az ajánlatkérési dokumentáció a szálloda földem tervére vonatkozóan nem volt hibás, a szerkezeti vastagság és a vasalási mennyiség „nagyságrendileg” megfelelő volt. Mivel nem kiviteli terv szintű volt az ajánlati tenderterv, ezért szakági egyeztetések hiányában nem szerepelnek a terveken az áttörések, esetleg kisebb helyi megerősítések. A kabinok kapcsán nem észrevételezte az alperes, hogy hiányzott az ajánlati tervről a 4x100 cm-es áttörés, de észrevételezte, hogy lemaradt a tervről a 33x70 cm-es süllyeszték, amely a földem felszínén 4,5 cm mélyítést jelent. A tenderterv tervezője folytatólagos, több támaszú síklemezként (fej nélküli gombaföldem) méretezte a földemet. A kiviteli terv készítője hosszirányú gerendákkal támasztotta alá a síklemez földemet, ez más modell, mint a tenderterv, de nem jelenti azt, hogy az eredeti terv hibás volt. Az NSZKK véleménye szerint a két terv különbözőségéből adódó eltérések elszámolására nincs lehetőség, mivel többlet műszaki tartalom nem merült fel, vasbeton földem volt eredetileg is tervezve. A szálloda földemlemeze több támaszú lemez, a kézi számítás nem megfelelően pontos, csak tenderterv szintű. A pontos számításhoz a teljes szint geometriai és terhelési adatait számítógépes programba kell beadni, és így méretezhető a földemlemez, amely tervezői feladat. Az NSZKK nyilatkozott S.T. szakértői véleményére, és megállapította, hogy az abban tett számítás zavaros, az 1,35-ös biztonsági tényezővel növelt kabin önsúly értékét a tendertervben lévő alapértékkel hasonlítja össze, mely helytelen eredményt ad. A lényeg, hogy az eredeti statikus tervező által készített tender- és kiviteli tervhez tartozó számítással lehet igazolni a földemgerendák szükségességét. A kabinok azonban már a tendertervben is szerepeltek, az alperes a kiviteli tervek készítésekor a tendertervektől nem tért el, így a felmerülő többletmennyiségek nem tekinthetők pótmunkának, mivel műszaki szükségesség nem merült fel a felperes részéről.

[110] Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a Varis kabinok, szálloda szerkezeti többletacél, fürdőszerkezet többletfeladatok, villanyelosztó berendezések, épületgépészet, épületautomatika módosítása címén megjelölt munkák sem tekinthetők pótmunkának, mivel a tendertervek szerinti előírányozott mennyiség eltéréseivel az alperesnek számolnia kellett. Az

alperes nem bizonyította, hogy a felperes a szerződés 4. pontja szerint a fenti munkákat külön megrendelte, vagy azokat mint szakkégtől elvárható kellő körültekintés mellett nem láthatta előre.

- [111] **A fentiekre tekintettel az alperest a 95.457.367 forint vállalkozói díj mellett 17.116.230 forint pótmunkadíj illeti meg, így összesen az alperest megillető összeg 112.573.597 forint.**
- [112] Az elsőfokú bíróság a felek alaposnak ítélt követeléseit egymásba beszámította, és a különbözet megfizetésére kötelezte a felperest. A felperes fellebbezésében sérelmezte a beszámítást hivatkozással arra, hogy a beszámítás folytán a pernyertesség-pervesztettség aránya egyértelműen nem állapítható meg a rendelkező részből, az elsőfokú bíróság nem rendelkezett az egyes kereseti, viszontkereseti kérelmekről, és nem vette figyelembe, hogy az egyes kereseti követelések esedékessé válása időben eltért. Kérte, hogy a másodfokú bíróság rögzítse ítéletében azt, hogy a kereset alapján a felperes javára megítélt, valamint a viszontkereset alapján az alperes számára megítélt összegek a teljesítésre szabott határidő lejártát követően esedékes, egyenmű pénzkövetelések, amelyek jogcímeiktől függetlenül beszámíthatóak.
- [113] A rPp. 213. § (1) bekezdése értelmében az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre. A beszámításon alapuló ítéleti rendelkezés a perbeli esetben megfelel e követelménynek, az ítélet rendelkező része az indokolással együtt határozza meg az „ítélt dolog” terjedelmét, az ítélet indokolásából – a másodfokú határozatban rögzített és részletezett levezetés szerint – egyértelműen megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság a keresetnek és a viszontkeresetnek mely részben, és milyen összeg erejéig, milyen indokkal adott helyt, ebből levezethető a pernyertesség-pervesztetési aránya is, és megállapítható az ítéletből az is, hogy a felperes az engedményezett követelést nem érvényesítheti, mely utóbbi megállapításnak az ítélet rendelkező részében semmiképpen nem lett volna helye.
- [114] A Ptk. 6:49. § (1) bekezdése értelmében a kötelezett pénztartozását úgy is teljesítheti, hogy a jogosulttal szemben fennálló lejárt pénzkövetelését a jogosulthoz intézett jognyilatkozattal a pénztartozásába beszámítja, kétségtelen tehát, hogy a beszámítás a fél rendelkező cselekménye, a beszámítást a bíróság a fél erre irányuló nyilatkozata alapján végezheti el. A felperes fellebbezésben úgy nyilatkozott, hogy a beszámítást maga is kívánja, mert annak kimondását kérte, hogy a követelések beszámíthatók és a beszámításra jogosult. Ilyen tartalmú ítéleti döntésre – megállapításra – azonban nincs lehetőség, ezért a másodfokú bíróság a felperes fellebbezésben tett nyilatkozatát – tartalma szerint, tekintettel arra is, hogy a felperes érdekeit is a beszámítás szolgálja a későbbi jogviták, a felperessel szembeni végrehajtási eljárás elkerülése érdekében – beszámítási nyilatkozatként értelmezte, és – az elsőfokú bírósággal egyezően – az egymással szemben álló követeléseket beszámításával a különbözeti összeg megfizetéséről rendelkezett az alábbiak szerint:
- [115] **A felperes alapos kereseti követelése 323.228.198 forint, az alperes alapos viszontkereseti követelése 112.573.597 forint, e követelések egymással szembeni beszámítása eredményeként fennálló különbözet 210.654.601 forint, melyet az alperes köteles a felperesnek megfizetni,** ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – fellebbezett részében – a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, a felperes marasztalását mellőzte, és kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 210.654.601. forintot és ennek 2016. január 1. napjától számított késedelmi kamatát, és a keresetet, valamint a viszontkeresetet ezt meghaladóan tekintette elutasítottnak.
- [116] A kereset és viszontkereset részét képező egyes követelések esedékessége eltérő volt, az alperes követelése volt az alacsonyabb összegű, amelybe a másodfokú bíróság a felperes kötbérkövetelését és a kártérítési követelése egy részét tekintette beszámítottnak, mely

beszámítással a beszámított tőkekövetelések teljesítése megtörtént a Ptk. 6:49. §-a értelmében, ezzel a másodfokú bíróság az e tőkekövetelésekhez kapcsolódó késedelmi kamatköveteléseket is beszámítottnak és ekként teljesítettnek tekintette a BK-PK.1. számú állásfoglalásra is figyelemmel.

- [117] A különbözeti összeg a fentiek okán a felperes kártérítési követelése, amelyből a legnagyobb kártétel, az uniós támogatás elvesztéséből eredő kár esedékessége – a fentebb kifejtettek szerint – 2016. január 1. napja, ezért a másodfokú bíróság – figyelemmel a már idézett BK-PK.1. számú állásfoglalásra is – ettől az időponttól kezdődően kötelezte az alperest a rendelkező részben írt mértékű késedelmi kamat megfizetésére a Ptk. 6:47. §-ára, 6:48. § (1) bekezdésére és a 6:155. §-ára tekintettel.
- [118] Az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatása folytán a felperes a 341.287.106 forint összegű keresetnek képest 323.228.198 forint erejéig, 95% mértékben lett pernyertes, az alperes a jelen ítélettel elbírált 430.652.208 forint viszontkeresetnek képest 112.573.597 forint összeg erejéig, 35% mértékben lett pernyertes.
- [119] A felperes az elsőfokú eljárás során összesen nettó 295.998.261 forint ügyvédi munkadíjat számított fel 6578 munkaóra. Az elsőfokú bíróság ebből 20.068.682 forint + áfa, mindösszesen 25.487.226 forint ügyvédi munkadíjat állapított meg. Hivatkozott arra, hogy a perköltségigény a teljes perre vonatkozott, jelen ítéletben az elsőfokú bíróság a perben előterjesztett valamennyi kereset és viszontkereset 56,5%-át bírálta el, és az első fokon 40% mértékű pernyertesség arány szerinti ügyvédi munkadíjat mérsékelte az elsőfokú bíróság 30%-ra, mellőzte az egyéb felszámított költségek megállapítását.
- [120] A másodfokú bíróság egyetért azzal, hogy mivel a felperes a perköltségigényét a teljes perre érvényesítette, a korábban hozott részítéletekre, eljárás megszüntetésekre tekintettel a korábban elbírált és a jelen ítélettel elbírált kereset és viszontkereset alapján kell arányosítani az ügyvédi munkadíjat, mivel a már elbírált, illetve eljárás megszüntetéssel érintett keresetek, viszontkeresetek tekintetében a bíróság már döntött az perköltségről (Pécsi Ítéltábla Gf.IV.40.006/2017/6., Gpkf.IV.45.240/2017/3., Gpkf.IV.45.005/2019/2., Gf.IV.40.003/2020/9., Gpkf.IV.45.090/2022/2., Gpkf.IV.45.027/2023/2.). Alátámasztja ezt a számítási módot az is, hogy az elsőfokú eljárás első négy évében alapvetően a jóteljesítési biztosíték, a jóteljesítési biztosítékra tekintettel a vállalkozói díj esedékessége, jótállási biztosíték nyújtása képezte a per, és ekként a felek nyilatkozatainak tárgyát (másodfokú határozatok e tárgyban: 2017. március 29. Gf.IV.40.006/2017/6., 2017. szeptember 6. Gf.IV.40.026/2017/5., 2018. március 23. Gpkf. IV.45.240/2017/3., 2019. március 6. Gpkf. 45.005/2019/2., 2020. július 30. Gf. IV. 40.003/2020/9.).
- [121] A fentiek okán a felperes által felszámított 6578 munkaórából 56,5 % esik a jelen ítélettel elbírált igényekre, amely 3716 munkaóra. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a 3716 óra felszámítása eltúlzott. A bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi és kamarai jogtanácsosi költségről szóló 17/2024. (XII.9.) IM rendelet 7. §-a alapján a jelen ügyben még alkalmazandó 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdése alapján az ügyvéd által képviselt fél ügyvédi költségként a fél és az ügyvéd között létrejött ügyvédi megbízási szerződésben kikötött munkadíj, valamint a fél által ügyvédje részére költségtérítésként megfizetett indokolt készkiadások együttes összegét számíthatja fel. A 2. § (2) bekezdése értelmében az (1) bekezdés alapján felszámított munkadíj összegét a bíróság indokolt esetben mérsékelheti, ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel. A bíróság döntését indokolni köteles.
- [122] A Kúria precedensértékű II.Pfv.20.887/2023/6. számú ítélete értelmében az aránytalanság vizsgálata az ügyvéd ténylegesen elvégzett tevékenységének vizsgálatát jelenti, a képviseleti tevékenység vizsgálata elsődlegesen tényeken, továbbá az egyedi jogvitában felmerült egyéb

körülményeken alapulhat, és a kifejtett ügyvédi tevékenység eljárásjogi szempontú konkrét értékelését jelenti.

- [123] A 2016. július 18. napja óta, 9 éve folyamatban lévő perben a jelen ítélettel elbírált kereset, viszontkereset tekintetében a 3716 óra, 465 napi, átlagosan évenként 52 napi ügyvédi tevékenységet jelentene, amely munkamennyiség a periratok alapján nem igazolható, ilyen mértékű ügyvédi munkára a perben nem volt szükség. A másodfokú bíróság a per iratai alapján megállapíthatóan kifejtett ügyvédi tevékenységet 1500 munkaórában találta megállapíthatónak, amelyre eső munkadíj 95%-a illetné meg a felperest, amely 64.125.000 forint + áfa, azaz 81.438.750 forint. Az alperesnek pernyertessége alapulvételével a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontja alapján 3.325.700 forint járna, ezért az alperes köteles az rPp. 81. § (1) bekezdése alapján a felperes javára 78.113.050 forint elsőfokú perköltség megfizetésére.
- [124] A megváltozott pernyertességi-pervesztességi arányokra figyelemmel a feljegyzett 1.500.000 forint kereseti illetékből a G.40.044/2016/27. számú határozat után fennmaradó 1.123.500 forint 95%-a megfizetésére köteles az alperes, ezért a másodfokú bíróság az alperes által fizetendő elsőfokú illeték összegét 1.067.325 forintra felemelte.
- [125] A felperes fellebbezésének pertárgyértéke 427.980.500 forint volt (265.058.971 kötbért meghaladó kár + 194.385.559 forint vállalkozói díj 31.464.030 forintra történő leszállítása iránti kérelem folytán a különbözeti összeg, 162.921.529 forint), melyből alapos volt 223.986.012 forint és 98.928.192 forint, összesen 322.914.204 forint, így a felperes a saját fellebbezése tekintetében 75% mértékben lett pernyertes a másodfokú eljárásban. Az alperes csatlakozó fellebbezésének pertárgyértéke 132.310.608 forint volt, amely 14.704.590 forint erejéig, 11% mértékben volt alapos, az alperes ezen összeg erejéig lett pernyertes a saját csatlakozó fellebbezése tekintetében.
- [126] A felperes a másodfokú eljárásban a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja alapján 217 munkaóra alapulvételével 9.765.000 forint + áfa, összesen 12.401.550 forint ügyvédi munkadíjat számított fel. A másodfokú bíróság az IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján a felperes által felszámított munkadíj összegét mérsékelte. A felperes által kimutatott munkaóra csaknem egy hónapnyi ügyvédi tevékenységet feltételez (27 nap), melyhez képest a kifejtett tevékenység, a fellebbezés előterjesztését, a másodfokú bíróság hiánypótlási felhívására egységes szerkezetbe foglalt fellebbezés előterjesztését és a csatlakozó fellebbezési ellenkérelem benyújtását jelentette, mellyel a másodfokú mérlegelése szerint legfeljebb két hét, azaz 112 óra munkavégzés áll arányban, amely idő alapulvételével számított ügyvédi munkadíj 75%-a illetné meg a felperest, melynek összege 4.800.600 forint. Az alperest megilletné a nyert viszontkereseti pertárgyérték alapján 713.490 forint, a kettő közti különbség 4.086.660 forint megfizetésére a másodfokú bíróság az rPp. 81. § (2) bekezdése alapján az alperest kötelezte.
- [127] A felperes illetékmentessége folytán feljegyzett fellebbezési eljárási illeték 2.500.000 forint, melyből a pervesztesség arányában 75%-ot, a csatlakozó fellebbezés feljegyzett illetéke illetékfeljegyzési jog folytán 1.250.000 forint volt, melyből a pervesztesség arányában 89%-ot az alperes köteles viselni, ezt meghaladóan a feljegyzett illeték az állam terhén marad.
- [128] A másodfokú bíróság a Pp. 102. § (1) bekezdése alapján kötelezte az eredménytelenül fellebbező alperest, hogy a meg nem fizetett 1.875.000 forint fellebbezési és 1.112.500 forint csatlakozó fellebbezési eljárási illetéket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 78. § (4) bekezdése szerint fizesse meg, egyúttal a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján tájékoztatta az alperest az esedékesség időpontjáról – amely a határozat jogerőre emelkedésének időpontjától számított 60. nap, a másodfokú határozat jogerőre emelkedésének időpontja pedig azonos a másodfokú határozat

keltével –, valamint a fizetés során a közlemény rovatban feltüntetendő adatokról. Tájékoztatja az alperest arról is, hogy ha az illetékfizetési kötelezettségnek határidőben nem tesz eleget, az illeték behajtására és megfizetésére az illetékekről szóló törvény rendelkezéseit és az adóigazgatási eljárásokra irányadó jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni.

Pécs, 2025. június 12.

Dr. Kovács Ildikó s.k. a tanács elnöke, Dr. Gyöngyösiné dr. Antók Éva s.k. előadó bíró, Dr. Berki Csilla s.k. bíró